



Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Uitleg circulaire
voor

gemeentefonds
beginners

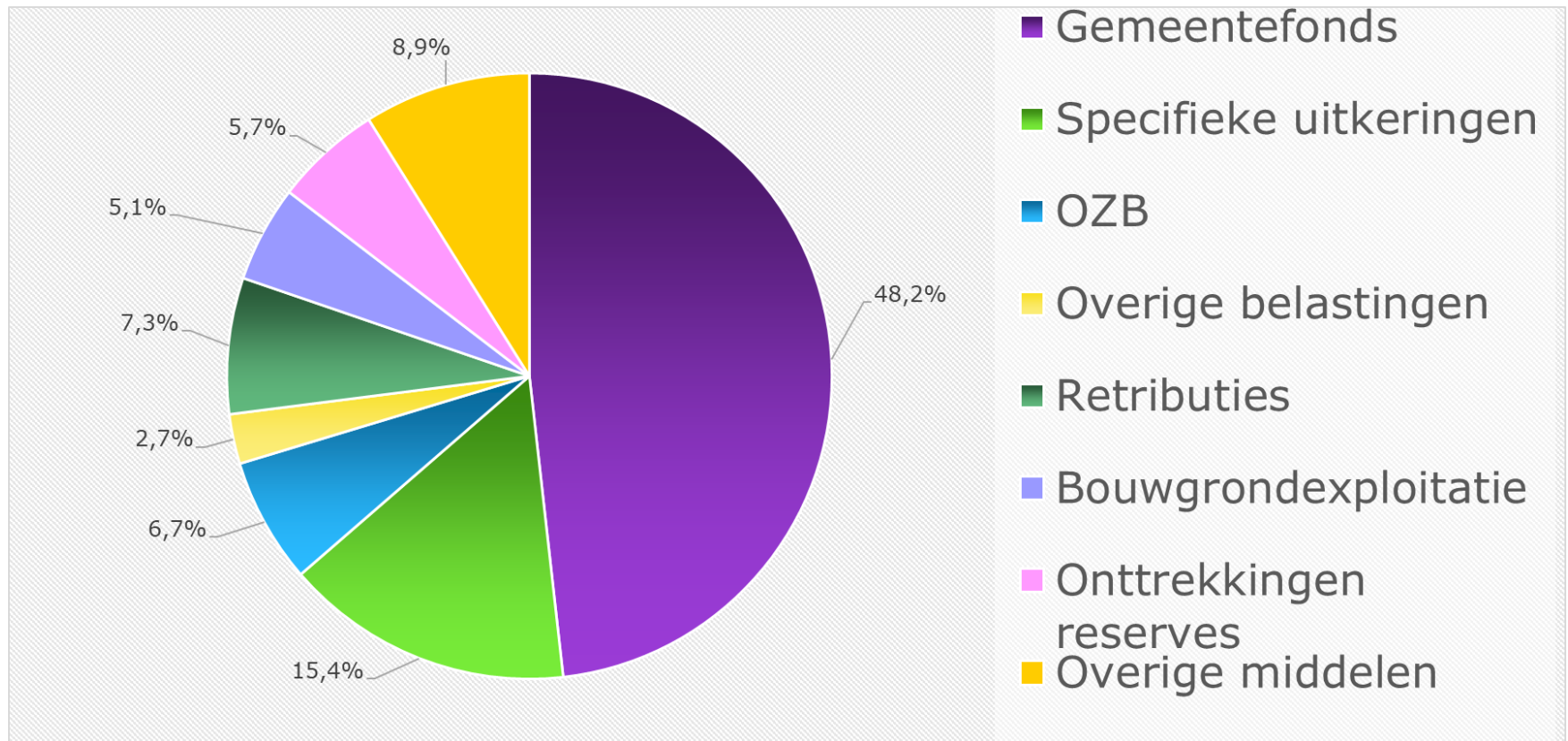
Marianne van den Berg
Dennis Swart
Ed Kluiters

Ministerie van BZK





Inkomsten gemeenten 2021





Indeling

- Drie circulaires
- Begrotingscyclus Rijk
- Financiële-verhoudingswet
- Inhoud circulaires





Drie circulaire's

- Meicirculaire
- Septembercirculaire
- Decembercirculaire
- Incidenteel: tussentijdse brief



Begrotingscyclus Rijk

- Moment van publicatie circulaire is niet willekeurig
- Moment is gekoppeld aan de begrotingscyclus Rijk
- Begroting gemeentefonds bepaalt de omvang van het budget
- Circulaire geeft informatie over de verdeling



Koppeling begrotingscyclus Rijk en circulaire

Miljoenennota (begroting)	derde dinsdag september	September circulaire	primair volgend begrotingsjaar met update lopend jaar
Voorjaarsnota (1 ^e suppletoire)	uiterlijk 1 juni	Mei circulaire	primair lopend jaar met meerjarige doorkijk
Najaarsnota (2 ^e suppletoire)	uiterlijk 1 december	December circulaire	afwikkeling lopend jaar
Jaarverslag Rijk (JV en Slotwet)	derde woensdag mei	nvt	nvt



Financiële-verhoudingswet (Fvw)

- Regelt de financiële verhoudingen tussen het Rijk enerzijds en gemeenten en provincies anderzijds
- Artikel 3 lid 1
 - Er is een provinciefonds en een gemeentefonds.
- Daarnaast richtlijnen over
 - Typen uitkeringen
 - Wijze van verdelen en vaststellen van uitkeringen
 - Mate van bestedingsvrijheid



Autonomie gemeenten

- Autonomie van gemeenten (en provincies) staat voorop
- Vrije besteding van alle middelen uit het gemeentefonds
 - Niet geormerkt
 - Besteding niet voorgeschreven
 - Geen financiële verantwoording aan het Rijk
 - Wel in gemeenteraad
- Maar veel gemeentelijke taken zijn verplicht



Gemeentefonds samenstelling

- Verschillende typen uitkeringen
 - Algemene uitkering (AU)
 - Integratie-uitkeringen (IU)
 - Decentralisatie-uitkeringen (DU)
- Niet in het fonds
 - Specifieke uitkeringen (SPUK)



Inhoud circulaire

- Voorwoord minister
- Inhoudsopgave
- 1. Hoofdpunten
- 2. Algemene uitkering
- 3. Decentralisatie- en integratie-uitkeringen
- 4. Overige mededelingen
- Bijlagen



Algemene uitkering

- Taakmutaties en algemene mutaties
- Normeringssystematiek (accres) en BCF
- Verdeling
 - Verdeelmaatstaven
 - Bedragen per eenheid
 - Uitkeringsbasis
 - Uitkeringsfactor



Taakmutaties en algemene mutaties

- Taakmutaties
 - Deze mutaties hangen samen met het overdragen van taken aan gemeenten of het weghalen van taken bij gemeenten
- Algemene mutaties
 - Deze mutaties hebben invloed op de financiële ruimte van gemeenten



Voorbeelden

Recente taakmutaties:

- Jeugdzorg
- Flankerend beleid energiearmoede
- Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden

Algemene mutaties:

- Accres



Tabel 2.2.1 ontwikkeling algemene uitkering

Tabel 2.2.1 Ontwikkeling algemene uitkering, mutaties ten opzichte van de decembercirculaire 2022 (in duizenden euro's)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
stand decembercirculaire 2022	34.805.166	35.741.655	37.748.018	36.934.358	37.010.560	37.010.560
<u>algemene mutaties</u>						
1a) Bijstelling accres 2022 (extra prijsbijstelling)	126.691	126.691	126.691	118.714	115.348	115.348
1b) Bijstelling accres 2023 en verder	145.175	482.860	893.737	981.334	1.031.989	2.288.348
2) Afrekening ruimte onder plafond BCF 2022	-2.929					
3) Financieringssystematiek					1.000.000	1.000.000
<u>taakmutaties</u>						
cluster Participatie						
4) Loon- en prijsbijstelling 2023 Participatie	6.702	6.955	7.316			
5) Flankerend beleid energiearmoede	50.000					
6) Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulde	40.000					
cluster Individuele voorzieningen Jeugd						
7) Jeugdzorg		1.363.000	859.000			
8) Loon- en prijsbijstelling 2023 AP Jeugdhulp		81.632	48.773			
9) Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+	50.684	50.684	50.684			
10) Compensatieregeling voogdij 18+	-29.518					
11) Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-10.000					
cluster Individuele voorzieningen Wmo						
12) Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)			110.000	110.000	110.000	110.000
13a) Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp Wmo			95.000	95.000	95.000	95.000
13b) Herinvoering eigen bijdrage Wmo				-225.000	-225.000	-225.000
14) Overgangsrecht levenslang						1.157



Tabel 2.3.1 verwerking mutaties

Tabel 2.3.1 Verdeelwijze mutaties algemene uitkering

Mutatie	Verdeelwijze
taakmutaties	
cluster Participatie	
Loon- en prijsbijstelling 2023 Participatie	via maatstaven cluster
Flankerend beleid energiearmoede	via maatstaven cluster
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	via maatstaven cluster
cluster Individuele voorzieningen Jeugd	
Jeugdzorg	via maatstaven cluster
Loon- en prijsbijstelling 2023 AP Jeugdhulp	via maatstaven cluster
Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+	via maatstaven cluster
Compensatieregeling voogdij 18+	via maatstaven cluster
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	via maatstaven cluster
cluster Individuele voorzieningen Wmo	
Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)	via maatstaven cluster
Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp Wmo	via maatstaven cluster
Herinvoering eigen bijdrage Wmo	via maatstaven cluster
Overgangsrecht levenslang	via maatstaven cluster
cluster Sociale basisvoorzieningen	
Voorschoolse educatie	via maatstaven cluster
versterking ondersteuning wijkteams	via maatstaven cluster
cluster Bestuur en ondersteuning	
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	maatstaven subcluster Bestuursorganen en bevolkingszaken
Permanente registratie kiezers buitenland	via maatstaf verkiezingen Den Haag
Kiescollege niet ingezetenen	via maatstaf verkiezingen Den Haag
GDI voorzieningen 2022	via maatstaf inwoners
robuust rechtsbeschermingssysteem	via maatstaven subcluster bestuur en ondersteuning
systeemleren monitoring	via maatstaven subcluster algemene ondersteuning
cluster Infrastructuur, ruimte en milieu	
Handhaving energielabel C kantoren	via maatstaf oppervlak bebouwing buitengebied (50%) en oppervlak bebouwing woonkernen



Normeringssystematiek

- Normering is stevig in ontwikkeling



Normeringssystematiek oud

- Volume- en LPO-ontwikkeling van de fondsen was gekoppeld aan de ontwikkeling van de totale Rijksuitgaven.
- We noemden dit 'samen de trap op, samen de trap af':
 - Als Rijk meer uitgaf kregen de fondsen er ook geld bij (gezamenlijk trap-op).
 - Gold ook neerwaarts (gezamenlijk trap-af).
- Werkwijze:
 - Eerst bepaalde Financiën de procentuele groei van de rijksuitgaven (ARU) van jaar op jaar
 - Dat werd vermenigvuldigd met de grondslag
 - omvang van het gemeentefonds van jaar t-1



Normeringssystematiek 2022-2025

- Wens om te komen tot meer stabiele indexering
- Voorstel gedaan aan de VNG om volumedeel accres vast te zetten voor deze kabinetsperiode
- VNG heeft daarmee ingestemd
- Alleen LPO deel van het accres fluctueert nog via de gebruikelijke systematiek
 - Jaar t-1 als grondslag
 - Reeks wordt plat doorgetrokken
 - Ongeacht omvang van budget in latere jaren



Normeringssystematiek 2026

- In coalitieakkoord besloten accres niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven
- Volumedeel van het accres is vastgezet op een vast bedrag
 - Stand MJN 2022 plus 840 miljoen
- Alleen LPO deel van het accres fluctueert nog, maar dan volgens de systematiek rijk
 - Grondslag is budget jaar t
 - Percentage omgeslagen over de omvang van de jaarlijkse budgetten
 - Geen platte reeks meer



Financieringssystematiek 2027 en verder

- Als uitwerking van het coalitieakkoord heeft het kabinet besloten dat het gemeentefonds vanaf 2027 geïndexeerd wordt op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp)
- Volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde, waardoor minder schommelingen optreden
- LPO ontwikkeling volgt de ontwikkeling van het lopend jaar, waardoor het fonds reëel “op niveau” blijft
- Nadere uitwerking volgt in de septembercirculaire



Informatie accressen in meicirculaire

Tabel 2.2.2 Volume-accres

In miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Tranche 2023	1.221	1.221	1.221			
Tranche 2024		1.135	1.135			
Tranche 2025			920			
Tranche 2026				1.464	1.464	1.464
Totaal volume-accres	1.221	2.356	3.277	1.464	1.464	1.464

Tabel 2.2.3 Loon- en prijsindices CPB

In procenten	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand CPB-raming septembercirculaire '22	4,12%	3,38%	3,30%	3,10%	3,10%	
mutatie	0,42%	0,84%	0,88%	0,48%	0,12%	
Stand CPB-raming meicirculaire '23	4,54%	4,22%	4,18%	3,58%	3,22%	3,22%

Tabel 2.2.6 totaal cumulatief accres

In miljoenen euro	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Cumulatief volume-accres vanaf '23	1.221	2.356	3.277	1.464	1.464	1.464
Cumulatief loon- en prijsaccres vanaf '23	1.724	3.317	4.937	5.927	6.976	8.233
Totaal cumulatief accres vanaf 2023	2.946	5.673	8.214	7.391	8.440	9.697



BTW-Compensatiefonds (BCF) en plafond

- Eerlijke afweging voor uitbesteden of zelf doen
- Het plafond van het BCF is gekoppeld aan accrespercentage
- Daarnaast wordt het plafond aangepast voor taakmutaties
- Bij overschrijding of onderschrijding vindt verrekening plaats met het gemeente- en provinciefonds
- Verwerking van de ruimte onder het plafond BCF in de algemene uitkering vindt jaarlijks plaats bij de septembercirculaire (opnemen raming jaar t) en meicirculaire (afrekening jaar t-1)



BCF en plafond in meicirculaire

Tabel plafond BCF 2022 (bedragen x € 1.000)

	Stand Meicirculaire 2023	Stand Septembercirculaire 2022	Verschil
	2022	2022	2022
BCF Plafond totaal	4.224.559	4.143.394	81.174
Plafondaandeel gemeenten	3.730.746	3.677.099	53.647
w.v. stand septembercirculaire 2022	3.677.099		
w.v. taakmutaties	53.647		
w.v. toevoeging accres	-		
Uitgaven gemeenten	3.412.761	3.356.182	56.579
Ruimte onder het plafond gemeenten	317.985	320.917	-2.929



Algemene uitkering: verdeling

- Hoe verdelen we de algemene uitkering van het gemeentefonds?



Verdeelmaatstaven

- Nieuw verdeelmodel ingevoerd per 2023
- Nieuw verdeelmodel bevat 49 maatstaven
- Enkele voorbeelden:
 - Aantal inwoners, jongeren en ouderen
 - Oppervlak bebouwing, woonkernen en historische kernen
 - Oppervlak binnenwater en buitenwater
 - Bijstandontvangers, huishoudens laag inkomen en onderwijsachterstand
 - Lokale en regionale centrumfunctie



Bedragen per eenheid

Mutaties 2023 ten opzichte van stand december 2022 (bedragen in euro's in basis)

Maatstaven	Totaal	Sociale basisvoorzieningen	Participatie	Jeugd	Bestuur en ondersteuning	Infrastructuur, ruimte en milieu
bijstandsontvangers	132,17	-	132,17	-	-	-
doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	26,73	-	26,73	-	-	-
huishoudens met een laag inkomen met drempel	13,39	-	9,09	4,30	-	-
inwoners	-0,18	0,05	-	-	-0,23	-
jongeren	0,51	-	-	0,51	-	-
kemen	2,30	2,30	-	-	-	-
loonkostensubsidie	132,17	-	132,17	-	-	-
migratieachtergrond	0,06	0,06	-	-	-	-
regionale centrumfunctie	0,08	0,01	-	0,07	-	-
omgevingsadressendichtheid	-0,03	0,01	-	-0,05	0,01	-
oppervlak bebouwing buitengebied	6,81	-	-	-	-	6,81
oppervlak bebouwing woonkern	2,21	-	-	-	-	2,21
vast bedrag	1.366,12	-	-	-	1.366,12	-
verkiezingen Den Haag	801.599,84	-	-	-	801.599,84	-



Berekening van de uitkeringsbasis

- Voor bijna alle maatstaven vermenigvuldigen we het aantal eenheden met het bedrag per eenheid
- Die uitkomsten tellen we bij elkaar op
- En de som van al die uitkomsten noemen we de Uitkeringsbasis



Uitkeringsfactor

- De berekening van de uitkeringsfactor is gebaseerd op twee grootheden
 - De omvang van de algemene uitkering (met wat aanpassingen)
 - De Uitkeringsbasis
- Beide grootheden worden op elkaar gedeeld om uit te komen op de uitkeringsfactor, die nu ongeveer 1,300 à 1,500 bedraagt
- Afronding op drie decimalen is gebruikelijk



Uitkeringsfactor

- De uitkeringsfactor speelt bij de verdeling van bedragen steeds een rol en is aan veranderingen onderhevig. Die ontstaan door drie oorzaken:
 - Algemene mutaties (o.a. accres)
 - Veranderingen in aantal eenheden van de maatstaven
 - Overige uitkeringsonderdelen
 - Bommenregeling
 - Herindelingsmaatstaf
 - Aanvullende uitkering (art. 12)
- Mbt tot de uitkeringsfactor hebben we het vaak over 1 punt in de uitkeringsfactor en hoeveel euro dat betreft



Uitkeringsfactor in de meicirculaire

Tabel 2.5.1 Uitkeringsfactor 2023-2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Uitkeringsfactor	1,304	1,395	1,471	1,433	1,460	1,490
één punt uitkeringsfactor (in miljoenen)	29.620	29.804	29.759	29.223	29.473	29.677

Tabel 2.5.2 Ontwikkeling uitkeringsfactor 2023-2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
stand septembercircularie 2022	1,299	1,370	1,432	1,391	1,382	
<i>mutaties deze circularie</i>						
algemene mutaties	0,009	0,021	0,034	0,037	0,073	
uitkeringsbasis/OZB	-0,005	0,003	0,003	0,003	0,003	
overig	0,001	0,001	0,002	0,002	0,002	
uitkeringsfactor stand deze circularie	1,304	1,395	1,471	1,433	1,460	1,490



Taakmutaties en algemene mutaties

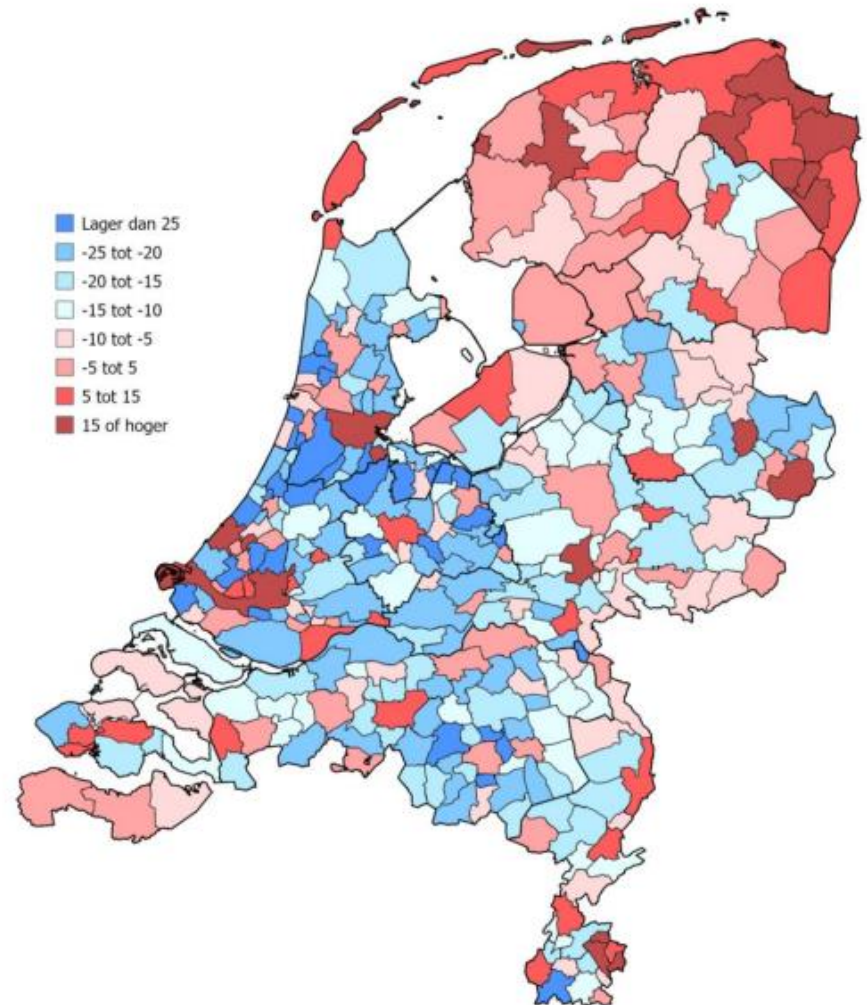
- Taakmutaties
 - Worden verwerkt via de Bedragen per eenheid
- Algemene mutaties
 - Worden verwerkt via de Uitkeringsfactor



Algemene uitkering: bedrag per gemeente

- Totaalbedrag algemene uitkering per inwoner 2021
- Overzichtskaart uitgedrukt als afwijking van het landelijk gemiddelde (bron COELO)

Kaart 1: Algemene uitkering per inwoner, uitgedrukt als procentuele afwijking van het landelijk gemiddelde, 2021





Integratie- en decentralisatie- uitkeringen



Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

- Vaak ingevoerd bij decentralisatie (o.a. sociaal domein)
- Worden anders verdeeld dan algemene uitkering
- Normeringssystematiek niet altijd van toepassing, soms ook andere indexatie
- Voor bepaald doel, maar niet geormerkt: Vrije besteding
- Voorbeelden: participatie, beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang



Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

Tabel 3.2.1 Mutaties decentralisatie- en integratie-uitkeringen 2023-2028 (bedragen in duizenden euro's)*

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
stand decembercirculaire 2022	4.261.298	4.204.433	4.131.391	4.053.204	3.984.502	3.925.595
1 Wet goed verhuurderschap	9.188					
2 Einde lening inburgeringsplichtig (ELIP)	1.649					
3 Outreachend werken	353					
4 Taal voor ontheemden uit oekraïne	15.000					
5 Begeleiding jongeren naar werk	7.895					
6 Aanpak lerarentekort G4	4.000					
7 Jeugdcontributie bibliotheken	312					
8 Leerlingvervoer Oekraïne	21.400					
9 Bodembescherming	8.583					
10a Nationaal Actieplan Dakloosheid	55.000					
10b Pilot EU burgers	7.000					
11 RES regio's	8.781					
12 Voogdij 18+ Compensatieregeling (IU)	29.518					
13 Voogdij 18+ bijzondere functies (IU)	-5.383	-5.383	-5.383	-5.383	-5.383	-5.383
14 Inkomstenderving 2020 en 2021	132.526					
15 Maatschappelijke begeleiding	12.855					
16 Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+ (IU)	2.505	2.505	2.505	2.505	2.505	2.505
17 Loon- en prijsbijstelling 2023 Participatie (IU)	114.965	111.211	107.357	103.558	99.760	95.955
18 Loon- en prijsbijstelling 2023 Beschermd wonen (IU)	108.566	108.601	108.643	108.687	108.687	108.687
19 Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag						-10.000
stand deze circulaire	4.796.011	4.421.367	4.344.513	4.262.571	4.190.071	4.117.359

*Alle bedragen betreffen decentralisatie-uitkeringen (DU) tenzij in de tabel vermeld dat het een integratie-uitkering (IU) betreft.



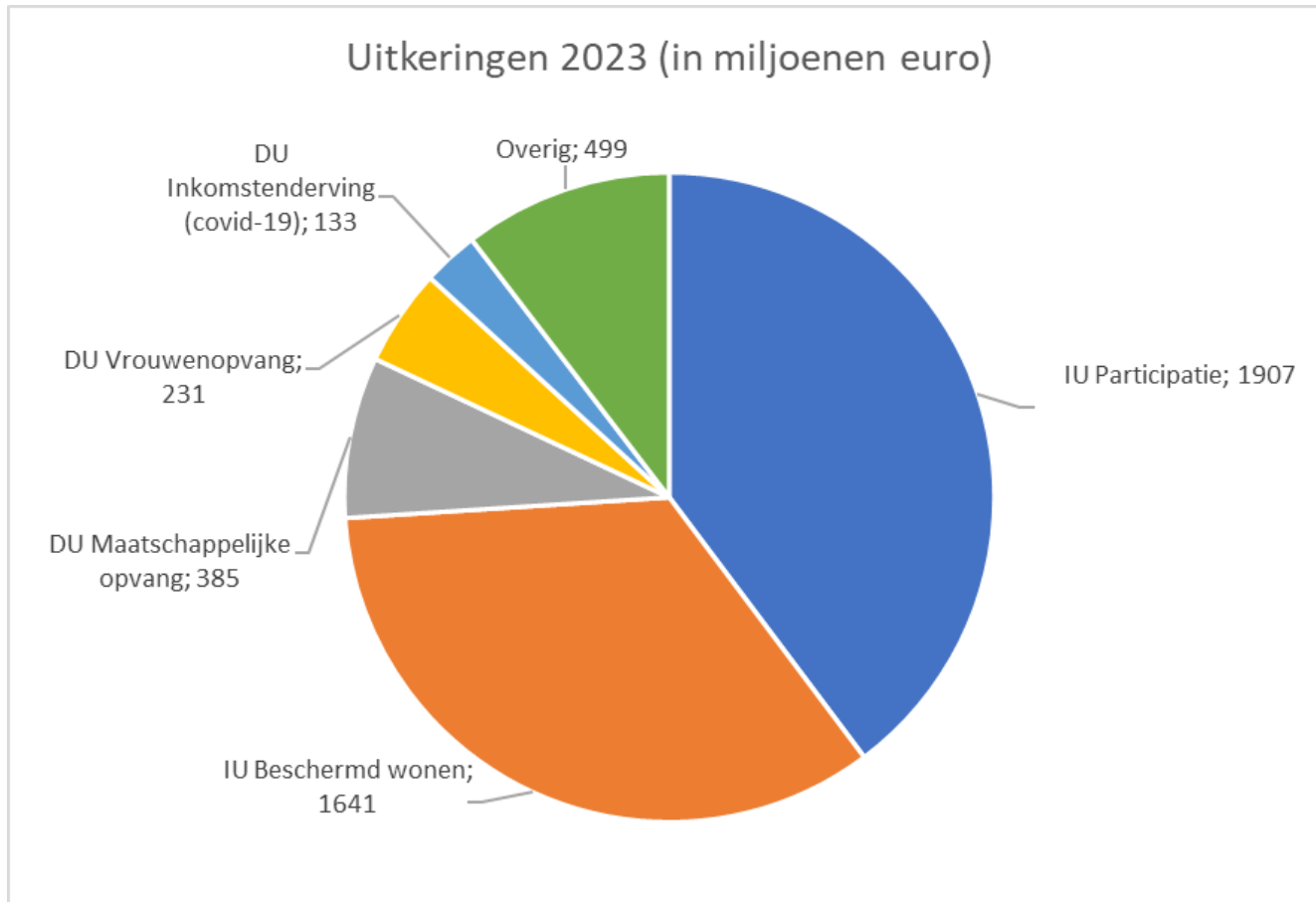
Integratie- en decentralisatie-uitkeringen

Tabel 3.2.2 Decentralisatie- en integratie-uitkeringen 2023-2028 (in duizende euro's)*

Uitkeringsjaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Vindplaats
- IU Participatie	1.907.385	1.845.517	1.781.982	1.719.353	1.656.756	1.594.044	mei 2023, § 3.2-17
- IU Beschermd wonen	1.641.470	1.642.005	1.642.644	1.643.312	1.643.312	1.643.312	mei 2023, § 3.2-18
- IU Voogdij/18+	62.023	32.505	32.505	32.505	32.505	32.505	mei 2023, § 3.2-16
- Maatschappelijke opvang	385.057	385.057	385.057	385.057	385.057	385.057	december 2022, § 3.2-21 en 23
- Vrouwenopvang	230.728	230.728	230.728	210.728	210.728	210.728	december 2022, § 3.2-21 en 22
- Inkomstenderving 2021 (covid-19)	132.526						mei 2023, § 3.2-14
- Armoedebestrijding kinderen	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000	85.000	mei 2020, § 3.3-8
- Nationaal Actieplan Dakloosheid	55.000						mei 2023, § 3.2-10a
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving	46.700	46.700	46.700	46.700	46.700	46.700	mei 2017, § 4.2
- Voorschoolse voorziening peuters	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000	september 2022, § 3.2-4
- Jeugd	21.700	21.700	21.700	21.700	21.700	21.700	juni 2012, § 6.9
- Leerlingenvervoer Oekraïne	21.400						mei 2023, § 3.2-8
- Taal voor ontheemden uit Oekraïne	15.000						mei 2023, § 3.2-4
- Versterking arbeidsmarktregio's	14.541	14.541	13.951	13.951	13.951	13.951	mei 2021, § 3.2-18
- Beeldende kunst en vormgeving	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	september 2015, § 4.2-1
- Extra capaciteit BOA's	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000	13.000	mei 2022, § 3.2-11
- Maatschappelijke begeleiding	12.855						mei 2023, § 3.2-15
- Wet kwaliteitsborging bouw	10.068	10.076	10.076	10.000			september 2022, § 3.2-3
- Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verzw.	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	0	mei 2023, § 3.2-19
- Wet goed verhuurderschap	9.188						mei 2023, § 3.2-1
- RES regio's	8.781						mei 2023, § 3.2-11
- Bodembescherming	8.583						mei 2023, § 3.2-9
- Begeleiding jongeren naar werk	7.895						mei 2023, § 3.2-5
- Veiligheidshuizen	7.699	7.699	7.699	7.699	7.699	7.699	juni 2012, § 6.11
- Pilot EU burgers	7.000						mei 2023, § 3.2-10b
- Aanpak laaggeletterdheid	6.650	7.300					september 2019, § 3.2-7
- Uitstapprogramma prostituties	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000	september 2022, § 3.2-6
- Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100	5.100	december 2019, § 3.3.1
- BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders	4.731	4.731	4.731	4.731	4.731	4.731	mei 2020, § 3.3.7
- Aanpak lerarentekort G4	4.000						mei 2023, § 3.2-6
- Knelpunten verdeelproblematiek	3.956	4.047	4.140	4.235	4.332	4.332	mei 2022, § 3.2-28
- Versterking omgevingsaanpak leefomgeving	3.825	3.825					september 2020, § 3.2-15

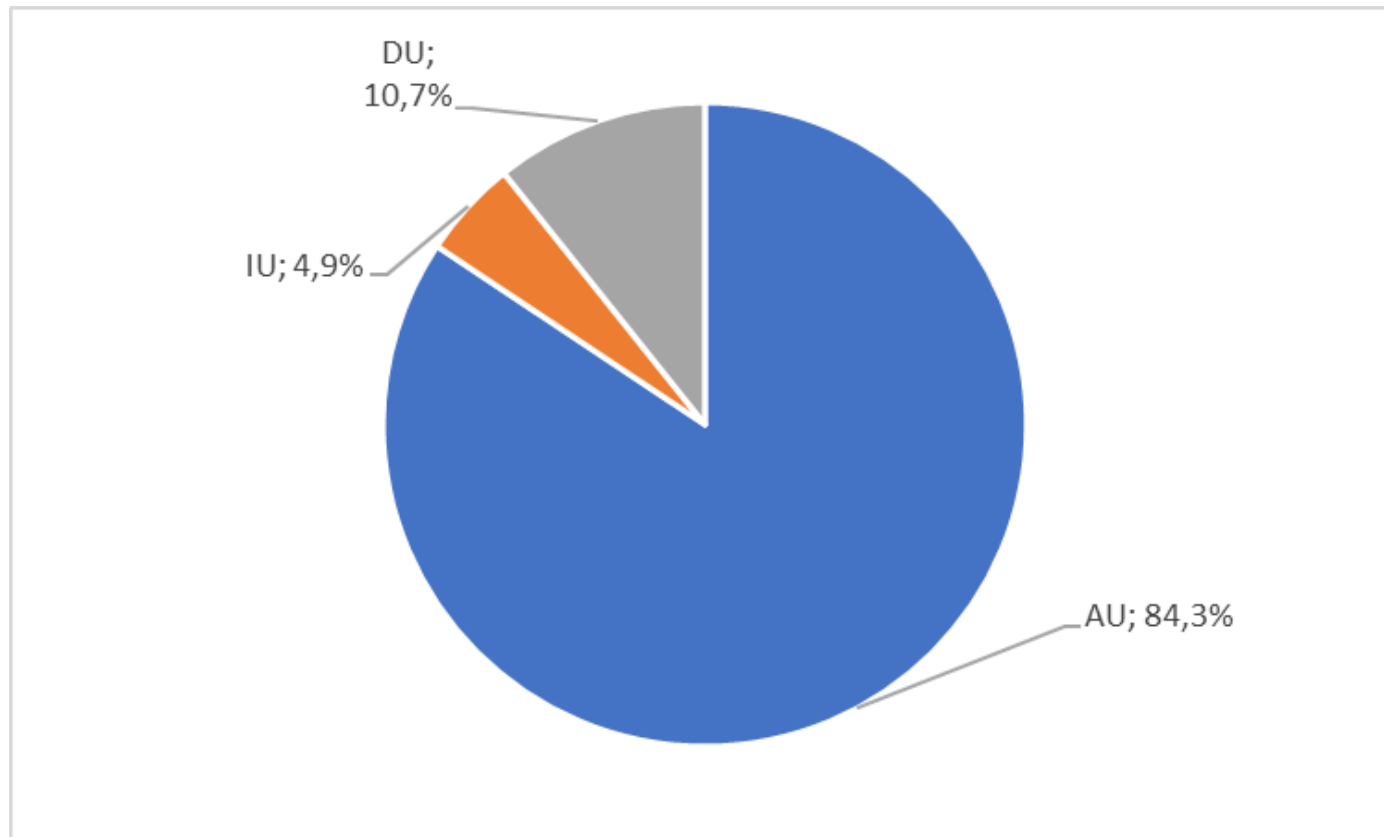


Integratie- en decentralisatie-uitkeringen





Verdeling gemeentefonds 2022





Overige mededelingen

- Diverse mededelingen die geen directe invloed hebben op de omvang of verdeling van het gemeentefonds



Bijlagen

- Gedetailleerde informatie over bedragen per eenheid en de uitkeringsfactor
- Opbouw van de algemene uitkering over de jaren heen
- Gedetailleerde informatie over maatstaven
- Verdeling van decentralisatie- en integratie-uitkeringen



Vindplaatsen

- Circulaires zijn te vinden op Rijksoverheid.nl
 - Kies voor Onderwerpen
 - En daarna onder het kopje Overheid en democratie
 - Voor Financiën gemeenten en provincies
 - Dan voor Gemeentefonds
 - En vervolgens voor Circulaires
 - Kies de gewenste Circulaire
 - Dan kun je alle documenten raadplegen
 - Ook de interactieve rekenmodellen
 - Daarmee kun je precies zien hoeveel jouw gemeente per jaar ontvangt
- Begrotingen zijn te vinden op Rijksbegroting.nl
 - Kies het jaar, het document en het gemeentefonds



Einde

Dank voor uw aandacht